

Prese un Informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr.º44/15
Luksemburgā, 2015. gada 28. aprīlī

ES tiesu sistēmas reforma

Eiropas Savienības Tiesa nesen ir iesniegusi Eiropas Savienības Tiesas reformas priekšlikumu, kurš pēc tā principiālas apstiprināšanas Eiropas Savienības Padomē šobrīd tiek izskatīts Eiropas Parlamentā. Šis reformas priekšlikums ir ļoti svarīgs, jo tā mērķis ir ilglaicīgi pastiprināt tiesas efektivitāti Eiropas pilsoņu interesēs.

Priekšlikuma konteksts: lietu skaita pieaugums un pārmērīgs ilgums

Vairākus gadus Vispārējā tiesa ir bijusi īpaši grūtā situācijā saistībā ar pastāvīgu tajā izskatīšanā iesniegto lietu skaita pieaugumu: šajā tiesā iesniegto lietu skaits ir pieaudzis no 398 lietām 2000. gadā līdz 912 lietām 2014. gadā. Šis iespaidīgais pieaugums šķiet esam strukturāls un turklāt var turpināt augt.

Lai risinātu šo situāciju, jau ir veikti vairāki pasākumi, kuru rezultātā ir uzlabojusies efektivitāte un sasniegti pārsteidzoši izpildes rādītāji attiecībā uz pabeigto lietu skaitu. Tomēr, neraugoties uz šīm pūlēm, Vispārējai tiesai nav bijis iespējams samazināt izskatīšanā esošo lietu uzkrājuma pieauguma tempu. Tādējādi šobrīd Vispārējā tiesa nav spējīga ilglaicīgi un efektīvi risināt pieaugošo tajā izskatāmo lietu skaitu un sarežģītību.

Šīs strukturālās un pieaugošās nelīdzsvarotības dēļ tādu sarežģītu lietu kā strīdi uzņēmējdarbības jomā izskatīšanas ilgums Vispārējā tiesā ir īpaši palielinājies. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka ar tiesvedības pārmērīgu ilgumu var tikt pārkāptas Pamattiesību hartas 47. pantā paredzētās tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā un Savienība ir pakļauta riskiem tikt atzītai par atbildīgu prasībās par zaudējumu atlīdzību, kuru finansiālās sekas būtu jāsedz no Savienības budžeta. Vienā gadā Vispārējā tiesā jau ir tikušas celtas **piecas prasības par zaudējumu atlīdzību**, kurās kopējais pieprasītais zaudējumu apmērs sasniedz **EUR 26,8 miljonus**.

Tiesas piedāvātais risinājums

Lai to novērstu, Tiesa jau 2011. gadā iesniedza priekšlikumu ar mērķi tostarp palielināt Vispārējās tiesas tiesnešu skaitu no 27 uz 39 tiesnešiem. Šis priekšlikums, par kuru labvēlīgu atzinumu bija sniegusi Eiropas Komisija, kuru pirmajā lasījumā bija apstiprinājis Eiropas Parlaments un kuram principiāli bija piekritusi Padome, tomēr nevarēja tikt pieņemts, jo dalībvalstis nebija panākušas vienošanos par šo papildu tiesnešu iecelšanas kārtību.

2014. gadā Tiesa, atbildot uz Padomes prezidentūras aicinājumu un ņemot vērā situācijas pasliktināšanos salīdzinājumā ar 2011. gadu, aktualizēja savu priekšlikumu.

Pašreizējā reformas priekšlikuma mērķis ir pastiprināt kopējo Savienības tiesu sistēmas efektivitāti un paredzēt **strukturālus un ilglaicīgus** risinājumus.

Būtiski ir uzsvērt, ka šis priekšlikums ir tapis, intensīvi diskutējot un apspriežoties visām trim tiesām, kuras veido Tiesu (Tiesai, Vispārējai tiesai un Civildienesta tiesai); šajās diskusijās Vispārējā tiesa ir devusi priekšroku specializētas tiesas izveidei un Civildienesta tiesa piedāvāto risinājumu ir atbalstījusi. Ņemot vērā, ka pieredze (it īpaši tiesnešu palīgu skaita pieaugums vai specializētas tiesas izveide) rāda, ka nav nevienas ilglaicīgas alternatīvas, Tiesa, kura pārstāv iestādi, šo priekšlikumu šobrīd ir iesniegusi Eiropas Savienības likumdevējam.

Kāds ir Tiesas priekšlikums?

Vispārējās tiesas pastiprināšanai Tiesa piedāvā izveidot 21 tiesneša amatu trīs posmos atbilstoši šādam plānam:

- 2015. gadā: 12 papildu tiesneši;
- 2016. gadā, nomainot Vispārējās tiesas locekļus, tiesnešu skaits tiktu palielināts par 7 tiesnešiem, Civildienesta tiesu iekļaujot Vispārējā tiesā, un rezultātā Vispārējā tiesā būtu 47 tiesneši;
- 2019. gadā, nākamajā reizē nomainot Vispārējās tiesas locekļus, tiesnešu skaits galu galā tiktu palielināts par 9 tiesnešiem, tad kopumā būtu 56 tiesneši.

Šo sadalījumu trīs posmos pamato ar tiesas darbību saistīti iemesli (nodrošināt konstantu Vispārējā tiesā izskatīšanā iesniegto lietu attīstību) un budžetāri apsvērumi (interese piedāvātās reformas sekas uz budžetu izlīdzināt vairākos budžeta gados).

Svarīgi atgādināt, ka šis priekšlikums tādējādi atbilst ne vien tūlītējām Vispārējās tiesas vajadzībām, bet tā mērķis galvenokārt ir ilglaicīgi pastiprināt Eiropas tiesu sistēmas efektivitāti kopumā.

Vispirms priekšlikuma īstenošana ļaus Vispārējai tiesai **apturēt izskatīšanā esošo lietu skaita pieaugumu** un uzsākt tās izskatīšanā esošo lietu uzkrājuma samazināšanu. Tādējādi tiesvedību ilgums Vispārējā tiesā tiks samazināts un līdz ar to mazināsies riski, ka Savienība varētu tikt atzīta par atbildīgu saistībā ar pienākuma lietu izskatīt saprātīgā termiņā pārkāpumu.

Turklāt tiks **vienkāršota** Savienības **tiesu uzbūve**, pastiprināta tās kopējā efektivitāte un sekmēta tās judikatūras saskaņotība, jo apelācijās tikai vienai tiesai – Tiesai – būs pienākums nodrošināt vienveidīgu tiesību normu interpretāciju.

Tiesa uzskata, ka ar šo reformu Vispārējā tiesa būs elastīgāka lietu izskatīšanā: tā pareizas tiesvedības interesēs varēs norīkot lielāku vai mazāku tiesnešu skaitu vienā vai vairākās palātās atkarībā no katras lietas nozīmīguma un vajadzībām un izskatīšanā esošo lietu attīstības. Tāpat reformas mērķis arī ir ļaut nodrošināt un pastāvīgi uzlabot Eiropas pilsoņu vārdā spriestās tiesas kvalitāti un objektivitāti.

Visbeidzot, nedrīkst aizmirst, ka Tiesā iesniegto lietu skaits arī pastāvīgi pieaug. Tādējādi ar Vispārējās tiesas pastiprināšanu šai tiesai varētu tikt nodotas dažas Tiesas kompetences, kas ir **vienīgais** Līgumos paredzētais **risinājums**, lai tiktu galā ar Tiesas darba apjoma palielināšanos.

Priekšlikuma izmaksas

Tiesa, pildot budžeta un likumdevēja iestāžu aicinājumu, par 25 % ir samazinājusi kopējās reformas izmaksas.

Tādējādi kopējās reformas neto izmaksas attiecībā uz visiem trīs posmiem ir **EUR 13,875 miljoni** gadā, kas ir aptuveni 0,01 % no Savienības budžeta (EUR 135 miljardi). Šīs izmaksas

salīdzinājumā ar 2011. gadā piedāvātās reformas izmaksām ir pieaugušas par 23 %, lai gan Vispārējās tiesas darba apjoms šajā pašā laikposmā ir palielinājies par 43 %.

Šajā ziņā ir jāuzsver, ka, ja pēc iespējas ātrāk netiks pieņemts lēmums, situācija strauji pasliktināsies par sliktu Savienības pilsoņiem un budžetam. Ņemot vērā attiecīgo summu apmēru, riski attiecībā uz atbilstošu iekšējā tirgus darbību ilglaicīga risinājuma neesamības dēļ ir ļoti lieli. Vispārējā tiesā apstrīdēto Komisijas uzlikto naudas sodu apmērs un valsts atbalsta lietās uzdoto atgūstamo summu apmērs ir rēķināms miljardos euro, kas līdz tiesas nolēmuma pieņemšanai ir iesaldēti un tādējādi netiek laisti apgrozībā Eiropas ekonomikā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127